

«прихованої», тобто дозволеної, але не показуваної економіки, то слід знизити податки, спростити ліцензування. В той же час не можна допускати вседозволеності, знижувати штрафи і пом'якшувати адміністративну та кримінальну відповідальність, щоб не допустити розростання кримінального сектора.

Список літератури:

1. Варналій, Захарій. [http://www.experts.in.ua/fabrika/m_politika/news_detail.php?ID=98814](http://biblio.knutd.com.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=BDBF&P21DBN=BDBF&S21STN=1&S21REF=5&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Актуальні проблеми зміцнення потенціалу регіонів України [Текст] / З. Варналій // Банківська справа. - 2004. - №2. - С. 71-84. . - ISSN 1605-2005
2. Електронний ресурс. Режим доступу: <a href=)
3. Бородюк, В. Методи расчета объемов теневой экономики [Текст] / В.Бородюк, А.Турчанов, Т.Приходько // Экономика Украины. – 1997. - № 5. – С. 47-51.
4. Кіржецький Ю. Методичні основи дослідження тіньової економіки в контексті економічної безпеки регіону / Р.Й. Чайковський // Вісник Львівського університету. – 2008. – № 40. – С. 327-330.

Репін І.І., Мельник О.В., Молчанова І.В.

ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Науково-дослідний економічний інститут Мінекономрозвитку України, Київ

Проблема постачання імпортованого природного газу, вартість якого постійно зростає, є однією із самих гострих для української економіки і потребує термінового вирішення. Залежність від імпортованого природного газу призводить до високої питомої ваги палива у тарифах на теплову та електричну енергію, невідповідності тарифів на газ та теплову енергію для населення закупівельній ціні газу. Висока ціна на газ зменшує також конкурентоспроможність вітчизняної продукції на зовнішніх ринках, що поглиблює негативне сальдо зовнішньоторговельного балансу.

В структурі постачання первинної енергії (див. рис. 1) поступово зменшується частка природного газу – з 44,3% в 2000 р. до 36,9% в 2011 р. за рахунок збільшення використання інших первинних енергоносіїв, в основному атомної енергетики, частка якої збільшилась з 14,3% в 2000 р. до 18,7% в 2011 р. (внаслідок заміщення теплової генерації електричної енергії атомною). Частка імпортованих енергоносіїв в структурі постачання первинної енергії в 2011 році склала 45,9%. Однак зазначені темпи імпортозаміщення енергетичних ресурсів та їх диверсифікації не можуть задовольнити завдання досягнення високих темпів економічного зростання.

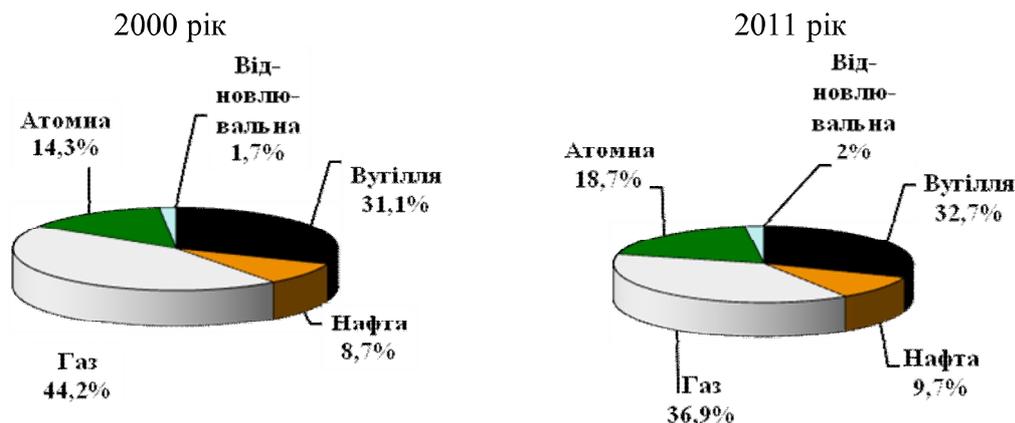

Рис. 1 - Розподіл джерел енергії в загальному постачанні первинної енергії в Україні в 2000 та 2011 роках, %
Джерело: Держстат [1].

За даними Держстату в Україні у 2011 році найбільше спожито паливно-енергетичних ресурсів при виробництві електроенергії, виробленої ТЕС і ТЕЦ (близько 21,4% від їх загального використання), чавуну переробного (12,16%), теплоенергії виробленої і відпущеної котельними (11,23%), теплоенергії виробленої і відпущеної електростанціями (4,9%) [2].

Найбільшими споживачами природного газу є ТЕЦ та котельні, із сумарним споживанням 19,3 млрд. м³, що складає 33,4% від загального постачання (з урахуванням зміни запасів) природного газу в 2011 році, населення – 17,3 млрд. м³ (30% від загального постачання природного газу).

Можливі два основні напрями зменшення енергетичної залежності країни:

- 1) збільшення обсягів видобутку власних вуглеводнів;
- 2) скорочення обсягів використання природного газу в економіці та соціальній сфері.

По обом з цих напрямів економіка України має значні можливості і ресурси. Для збільшення власного видобутку природного газу та нафти необхідно більш ефективно використовувати їх поклади в традиційних регіонах їх видобутку в Полтавській, Сумській та Харківській областях та забезпечити проведення розвідувальних робіт. Основний приріст видобутку вуглеводнів передбачається реалізувати на Азово-Чорноморському морському шельфі, де у 2011 р. встановлено дві потужні морські бурові установки. Перспективними є проекти видобутку сланцевого газу, запаси якого на території України за різними оцінками складають від одного до семи трлн. куб. м.

Скорочення загальних обсягів використання природного газу має відбуватися з одного боку шляхом енергоощадження, а з іншого – за рахунок заміщення його іншими паливно-енергетичними ресурсами, у тому числі традиційними (кам'яне вугілля, торф) та відновлюваними джерелами енергії (сонячна та вітрова енергетика, біопаливо, малі ГЕС тощо).

Найбільшим споживачем сировини, матеріально-технічних і паливно-енергетичних ресурсів, і відповідно найбільшим виробником продукції в промисловості є гірничо-металургійний комплекс, енергоспоживання якого складає 65 % від загального енергоспоживання в промисловості.

З метою зменшення енергоспоживання галузі необхідно здійснити заходи щодо запровадження передових енергоефективних технологій та обладнання, в тому числі:

- переведення доменних печей з природного газу на пиловугільне паливо;

– будівництво машин неперервного лиття для нарощення обсягів сталеплавильного виробництва.

За рахунок запровадження цих заходів можливо досягти економії природного газу лише у металургії в обсязі 3,8 млрд. куб. м щорічно.

За нашими розрахунками при вартості імпортованого природного газу за 1000 куб. м, 430 дол. США (3436,99 грн.) заміщення одного млрд. куб. м імпортованого природного газу дає економію бюджету 3436,99 млн. грн., що рівнозначно приросту ВВП на 0,26 %.

В Науково-дослідному економічному інституті Мінекономрозвитку України розроблено Методологічні положення складання прогностичного енергетичного балансу на короткостроковий період. Згідно цих положень прогностичний енергетичний баланс формується на основі продуктових балансів з подальшою оптимізацією його показників за рядом напрямів, у тому числі з урахуванням імпортозаміщення енергетичних ресурсів.

Список літератури:

1. Енергетичний баланс України за 2011 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Аналітичні матеріали щодо результатів проведеного моніторингу показників енергоефективності за 2011 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://saee.gov.ua/wp-content/uploads/2012/09/Моніторинг-показників_енергоефективності-за-2011-рік.doc

Сааджан В.А., Чернат И.

ОБОСНОВАНИЕ ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ В ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКЕ

Одесский национальный политехнический университет, Одесса

Научно-технический прогресс, способствующий инновационным процессам во всех их проявлениях, приводит к ускорению обновления продукции, усложнению ее характеристик и усилению конкуренции, что требует повышения производственного потенциала предприятий для обеспечения текущего и перспективного развития.

Современное промышленное производство характеризуется недостаточной гибкостью, низкой степенью использования имеющегося производственного потенциала и отсутствием системности при проведении технического перевооружения, что способствует снижению эффективности деятельности предприятий. Новая структура производства, должна обеспечить быстрое реагирование на изменения внешних воздействий происходящих на рынке на основании проведения исключительно обоснованных технико-экономических мероприятий, способных вывести предприятия на новый уровень развития.

Проблемой повышения технико-экономического развития предприятий занимается значительное число ученых, среди которых можно отметить как Александрова В.П., Кіндзерський Ю.В., Якубовський М.М., Вильям Дж.Стивенсон и др. Однако современные условия требуют внесения постоянных корректив в управление производства. Поэтому рассмотрение новых подходов к обоснованию технико-экономических мероприятий развития предприятий при проведении их технического перевооружения остаются актуальными.